

22.09.2025

Fundusze Europejskie

Ekosystemowe myślenie w miejskiej zieleni: od odbetonowania do bioróżnorodności

Anita Poradowska

Uniwersytet Rzeszowski

Wydział Technologiczno-Przyrodniczy

Pracownia Architektury Krajobrazu

e-mail: apajaczek@ur.edu.pl

tel.: 796230242

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Kiedy mówimy Rzeszów, nie myślimy o zieleni

Fundusze Europejskie

(Tereny zieleni = zieleń + infrastruktura techniczna i budynkami) funkcjonalnie ze sobą związane

Funkcje: estetyczne, rekreacyjne, zdrowotne lub osłonowe

Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (art. 5 pkt 21)

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundusze Europejskie

Zieleń miejską dzieli się na trzy grupy.

1) tereny zieleni ogólnodostępnej: parki miejskie, zieleńce, zieleń uliczna, zieleń towarzysząca komunikacji miejskiej, promenady, bulwary, lasy komunalne, lasy podmiejskie, zieleń izolacyjna oraz pasy przeciwwiatrowe.

Fundusze Europejskie

Zieleń miejską można podzielić na trzy grupy

2) tereny zieleni o ograniczonej dostępności:
ogrody botaniczne, ogrody zoologiczne, ogrody
etnograficzne, ogrody działkowe, cmentarze
oraz parki i ogrody zabytkowe.

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundusze Europejskie

Zieleń miejską dzieli się na trzy grupy.

3) zieleń towarzysząca: zieleń osiedlowa, przedogródki, ogrody za domem, place gier i zabaw, zieleń przy obiektach użyteczności publicznej takich, np.: żłobki i przedszkola, szkoły

i uczelnie, obiekty kulturalno-społeczne, obiekty administracji, kultury fizycznej, techniczno-gospodarcze, sakralne

Fundusze Europejskie

**Zgodnie z zarządzeniem Nr 118 Ministerstwa
Budownictwa i Przemysłu Materiałów
Budowlanych z dnia 15.06.1964 roku w
polskich miastach tereny zieleni powinny
spełniać następujące normatywy na jednego
mieszkańca:**

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundusze Europejskie

Zieleń wypoczynkowa: 8-15 m²

Zieleń ogólnodostępna 10,6 m²

**Parki osiedlowe o powierzchni nie mniejszej
niż 2ha: 1,5-2,5 m²**

Zieleńce: 1,5-2,5 m²

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundusze Europejskie

Wartości zależne od wielkości miast oraz liczby mieszkańców (9,5 m² - 14 m²).

Dla terenów osiedleńczych większe powierzchnie zieleni.

Miasto musi być równomiernie nasycone zielenią.

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

22.09.2025

<https://lisiagora.rzeszow.pl/>

W miastach występują również ekosytemy naturalne – „nie miejskie”

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundusze Europejskie

Zielona infrastruktura = system powiązanych terenów zielonych, wspierający ekosystem i mieszkańców.

Odbetonowanie = odzyskiwanie powierzchni biologicznie czynnych.

Rzeszów włącza się w trend miast przyjaznych środowisku.

Fundusze Europejskie

Adaptacja do zmian klimatu.

Ograniczenie miejskiej wyspy ciepła.

Retencja wody opadowej.

Poprawa jakości powietrza i życia mieszkańców.

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Ekosystemowe podejście do kształtowania zieleni

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundusze Europejskie

Ekosystemy miejskie trzeba chronić i starać się tworzyć nowe - podobne w środowisku zurbanizowanym:

Zachowanie korytarzy ekologicznych, kształtowanie siedlisk natuarlistycznych, rekultywacja gleb, rozszerzanie nawierzchni, gromadzenie wody w miejscu opadu, zapobieganie osuszaniu terenów sąsiednich (Jakubowski 2023).

Fundusze Europejskie

Nie sadzimy tylko „ładnych roślinek”, tworzymy fragmenty ekosystemów.

Znaczenie rodzimych gatunków (rośliny miododajne, drzewa odporne na susze).

Wspieranie bioróżnorodności (zapyłacze, ptaki, drobne ssaki).

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

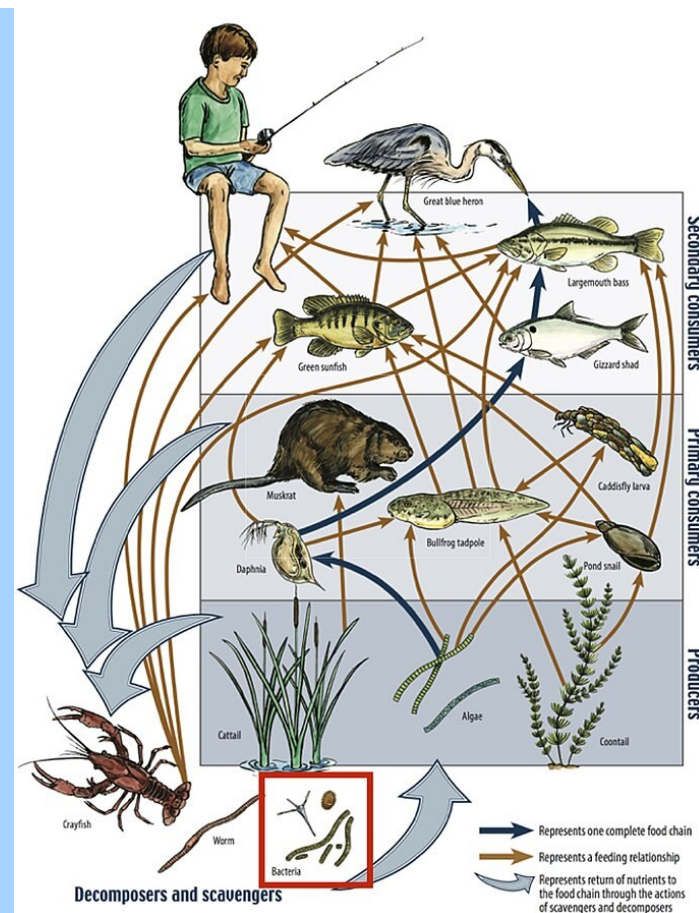

22.09.2025

Fundusze Europejskie

Myślenie o zieleni w relacji: roślina – zwierzę – człowiek.

https://en.wikipedia.org/wiki/Food_web

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Przykłady dobrych praktyk

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundusze Europejskie

Ogrody deszczowe, zielone dachy, łąki kwietne.

Nawierzchnie przepuszczalne.

Korytarze ekologiczne.

Urban farming

Ogrody społeczne

Formy ochrony przyrody

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Jak może wyglądać „zielone osiedle” ?

[Wonderwoods](#) | [Utrecht](#) | [Stefano Boeri Architetti](#)

Wonderwood Utrecht

<https://www.stefano boeri architetti.net/project/bosco-verticale/>

Bosco Verticale

<https://www.sempergreen.com/pl/o-nas/nawosci/5-najlepszych-zrownowa-onych-planow-miast-na-wiecie>

Medellín (Kolumbia)

22.09.2025

<https://klimada2.ios.gov.pl/zielone-torowiska/zielone-torowiska-w-krakowie/>

Zielone torowiska w Krakowie

Fundusze
Europejskie

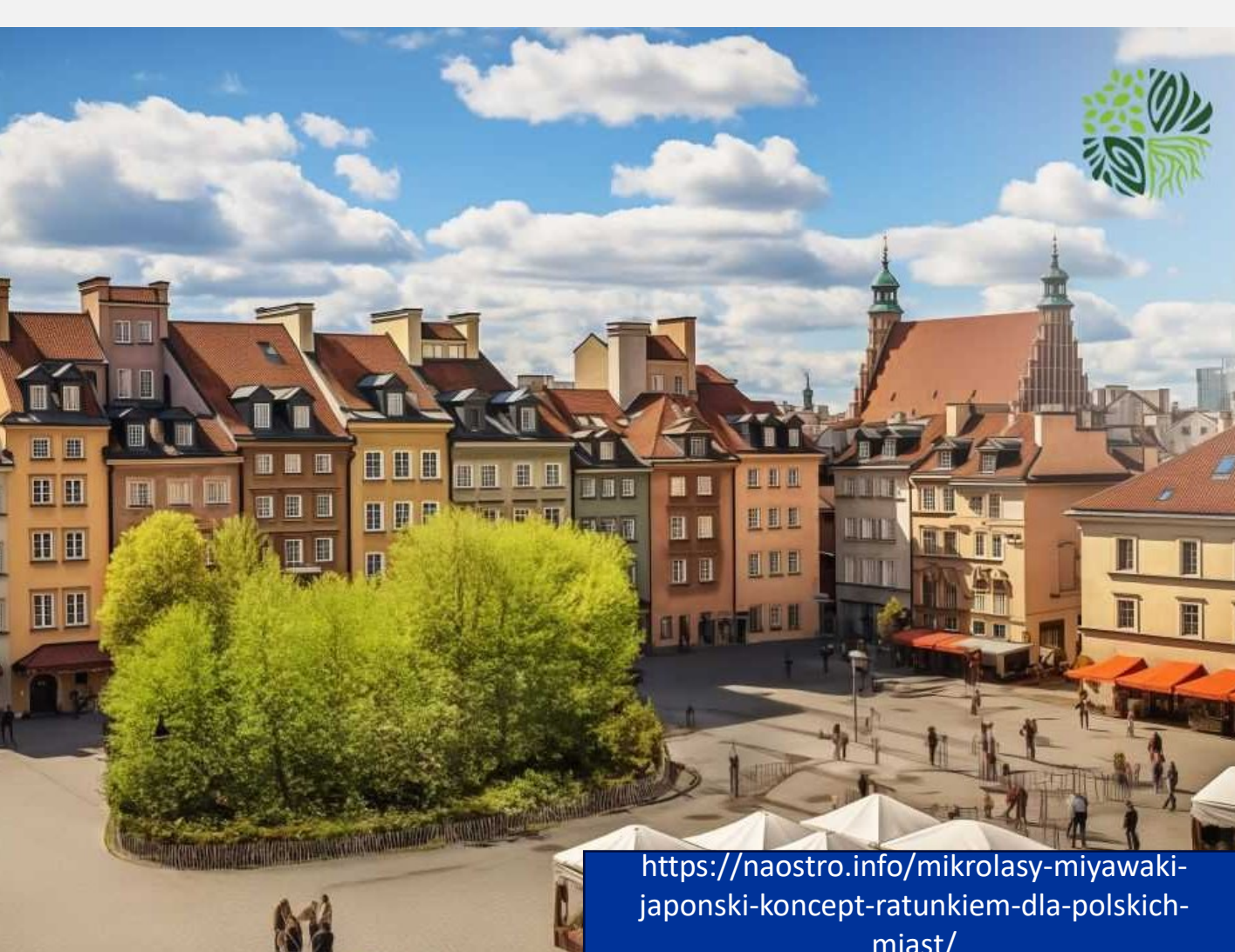

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

22.09.2025

<https://naostro.info/mikrolasy-miyawaki-japonski-koncept-ratunkiem-dla-polskich-miast/>

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

22.09.2025

<https://www.wroclaw.pl/dla-mieszkanca/miejska-farma-we-wroclawiu-swojczyce-pierwsza-w-polsce-jak-dziala>

Miejska farma dla dzieci z wrocławskich żłobków

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

22.09.2025

<https://katowice.eu/dla-mieszka%C5%84ca/zaanga%C5%BCuj-si%C4%99/ogrody-spo%C5%82eczne/katowickie-ogrody-spo%C5%82eczne>

„ZróbMy sobie grządki” inicjatywa lokalna Katowice

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

22.09.2025

<https://www.gdansk.pl/stogi/gdanskie-ogrody-deszczowe-spelniaja-swoja-role-gdzie-i-jak-wchlaniaja-nadmiar-wody,a,148526>

Ogrody deszczowe - Gdańsk

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Przykłady z Rzeszowa

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Rzeszów – miasto z ogromnym potencjałem...

...inwestycyjnym ale i naturalnym

Fundusze Europejskie

**W ramach działań adaptacyjnych:
Rozbudowa terenów rekreacyjnych
Program małej retencji
Budowa systemów zagospodarowania wody
deszczowej na terenach zieleni miejskiej (w
rejonie Lisiej góry)**

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundusze Europejskie

Poprawa stanu technicznego rowów, potoków i rzek, pod kątem konieczności ich odbudowy i przebudowy w celu poprawy ich naturalnej retencji

Program odbetonowania miasta (35 lokalizacji ogrodów deszczowych w śródmieściu, zagospodarowanie terenu w 4 lokalizacjach i przy 9 szkołach, 1 park kieszonkowy do 14 istniejących)

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

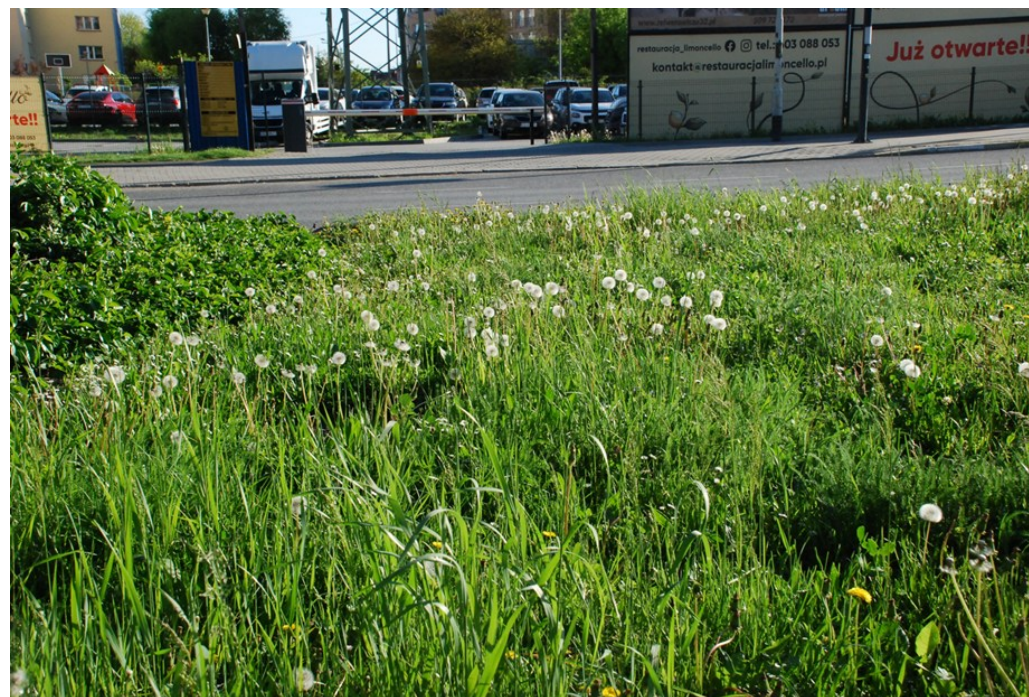
Dofinansowane przez
Unię Europejską

Zieleń urządzona

Roślinność spontaniczna

Fundusze Europejskie

Po co to wszystko? - Korzyści dla mieszkańców

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundusze Europejskie

Chłodniejsze miasto (walka z wyspą ciepła).

Lepsza retencja wód opadowych.

Większa estetyka i komfort życia.

Edukacja ekologiczna przez kontakt z przyrodą.

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundusze Europejskie

Zdrowie: cień i chłód, mniejsze ryzyko chorób związanych z upałem, większy komfort psychiczny.

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

22.09.2025

Fundusze Europejskie

**Estetyka: przestrzenie, w których
przyjemniej spędzać czas.**

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundusze Europejskie

Ekonomia: „Zieleń to nie koszt – to inwestycja, która się zwraca” – nawet jeśli na pierwszy rzut oka tego nie widać

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Podsumowanie

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundusze Europejskie

Nie ma większej siły od woli życia

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundusze Europejskie

Człowiek świadomy ekologicznie zdaje sobie sprawę, że każdy rodzaj jego aktywności jest możliwy dzięki przyrodzie i oddziałuje na świat żywy.

Zastanówmy się zatem nad tym jak i dlaczego coś robimy, kupujemy i szukajmy zrównoważonych rozwiązań.

{Piotr Skubała }

Dziękuję

Fundusze Europejskie

Źródła:

Jakubowski K. 2023. Jak powinno się tworzyć i rozwijać ekosystemy miejskie? . Architektura & Biznes 10(23)

Piotr Skubała 2010. RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA W ZRÓWNOWAŻONYM ŚWIECIE. Człowiek, przyroda, przestrzeń w myśl rozwoju zrównoważonego. Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, Wrocław.

Oraz netografia podana na slajdach

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

